

EXPUNERE DE MOTIVE

Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie

În ultimii ani, au ajuns în atenția publică numeroase cazuri de violență domestică soldate cu moartea victimelor. Aceste pierderi generează la rândul lor suferință celor apropiați victimelor - părinți, copii, colegi și prieteni - și constituie un eșec al statului de a apăra și garanta viața acestor victime. Deși în ultimii ani s-au făcut pași în direcția prevenirii și combaterii violenței domestice, aceste cazuri ne arată că încă sunt necesare demersuri care să ducă la reducerea acestui fenomen. Printre acestea se numără și schimbarea procedurii de emitere a ordinului de protecție a victimei violenței domestice și a monitorizării respectării acestuia. Dacă ne dorim cu adevărat să salvăm viețile a mii de victime trebuie să luăm în considerare felul în care funcționează în realitate ordinul de protecție, așa cum ne arată cazuistica și datele culese din teren despre emiterea și respectarea acestui ordin. Iar analiza acestor cazuri și date ne arată că este necesară adoptarea imediată a câtorva măsuri: introducerea brățărilor electronice și posibilitatea ca poliția să efectueze controale inopinate pentru monitorizarea respectării ordinului de protecție de către agresor, introducerea posibilității ca și membri ai familiei victimei să poată solicita emiterea unui ordin de protecție.

Este de necontestat faptul că prevenirea și combaterea violenței în familie se regăsește în toate normele juridice internaționale care au stat la baza elaborării legislației românești în domeniu, inclusiv a Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie. Dintre acestea, menționăm:

- Carta Națiunilor Unite - 24 octombrie 1945;
- Convenția pentru eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor (CEDAW), adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea Generală a Națiunilor Unite în 1979 și ratificată de România în 1981;
- Convenția cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 20 noiembrie 1989;
- Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre nr. R(85)4 cu privire la violența în familie;
- Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre nr. R(87)21 privind asistența victimelor și prevenirea victimizării;
- Recomandarea Comitetului de Miniștri către statele membre R(90)2 privind măsurile sociale referitoare la violența în familie;
- Declarația privind eliminarea violenței împotriva femeilor, adoptată de Adunarea Generală a Națiunilor Unite la 23 februarie 1994;

- Declarația și Platforma de acțiune adoptate la Beijing, în cadrul Conferinței Mondiale asupra Femeilor, septembrie 1995;
- Recomandarea Consiliului Europei nr. R(2002)5 privind protecția femeilor contra violenței;
- Rezoluția Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite nr. 61/143 privind intensificarea eforturilor în vederea eliminării tuturor formelor de violență împotriva femeilor din 19 decembrie 2006;
- Rezoluția Consiliului Europei nr. R(2007)1582 „*Parlamentele unite în combaterea violenței domestice împotriva femeilor*”;
- Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la 26 septembrie 2007;
- Rezoluția Parlamentului European din 26 noiembrie 2009 referitoare la eliminarea violenței împotriva femeilor (2010/C 285 E/07);
- Rezoluția Parlamentului European din 5 aprilie 2011 referitoare la prioritățile și structura unui nou cadru al politicii UE de combatere a violenței împotriva femeilor [2010/2209(INI)];
- Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Council of Europe Treaty Series - No. 210/2011), cunoscută drept Convenția de la Istanbul.

Legiuitorul român a realizat un pas important prin adoptarea Legii nr. 217/2003 care reglementează ordinul de protecție a victimei violenței domestice. A pus astfel la dispoziția persoanelor ce se constituie victime ale violenței în familie unele mecanisme, caracterizate prin celeritatea pe care numai o procedură de urgență o presupune, prin care să poată cel puțin temporar să își garanteze protejarea integrității lor fizice sau psihice ori a libertății personale față de agresor.

Ordinul de protecție prevede măsuri de protecție pentru victimă, dintre care cele principale sunt:

- Interzicerea oricărui fel de contact cu victima;
- Impunerea păstrării unei anumite distanțe față de victimă;
- Evacuarea agresorului din locuința comună;
- Recomandarea participării la programe de consiliere psihologică sau de dezalcoolizare, după caz;
- Confiscarea armelor agresorului.

Monitorizarea implementării ordinelor de protecție a dus la atingerea unui obiectiv important în combaterea violenței în familie: scurtarea semnificativă a duratei procesului având ca obiect cereri de emitere a ordinului de protecție. Astfel, ca urmare a modificărilor aduse prin Legea nr. 351/2015, Legea nr. 217/2003 prevede că durata judecării cererilor de emitere a unui

ordin de protecție este de maxim 72 de ore. Cu toate acestea rămân obiective neatinse încă, dintre care cel mai important este existența procedurilor pentru punerea în executare și supravegherea ordinelor de protecție. Un asemenea obiectiv este, pentru societatea românească, la fel de important precum măsura ordinului de protecție în sine, pentru cel puțin două considerente.

În primul rând, România, ca stat care a ratificat Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, adoptată la Istanbul la 11 mai 2011, are următoarele obligații în ceea ce privește ordinele de restricție și de protecție emise de către instanțele judecătorești pentru protejarea victimei violenței în familie:

„Articolul 53 – Ordinele de restricție sau de protecție

(1) Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că victimelor tuturor formelor de violență acoperite de sfera de aplicare a prezentei Convenții le sunt disponibile ordine de restricție sau de protecție corespunzătoare.

(3) Părțile vor lua măsurile legislative sau alte măsuri necesare pentru a asigura faptul că încălcările ordinelor de restricție sau protecție emise conform alineatului 1 vor fi supuse unor sancțiuni penale sau altor sancțiuni legale eficiente, proporționale și disuasive.”

Supravegherea și controlul respectării ordinului de protecție este astfel nu numai un element esențial de asigurare a eficienței instituției juridice în sine, dar și o obligație a României derivată dintr-o convenție internațională.

Singurul mecanism de control al respectării ordinului de protecție a fost introdus prin Legea nr. 35/2017, care prevede posibilitatea instanței de a obliga agresorul să se prezinte periodic la secția de poliție și să informeze poliția cu privire la noua sa locuință, în cazul în care a fost evacuat.

Pentru realizarea „Studiului exploratoriu cu privire la implementarea ordinului de protecție și a prevederilor referitoare la violența în familie din Codul penal al României în perioada 2012 – 2016”, *Rețeaua pentru prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor* a colectat informații relevante de la inspectoratele județene de poliție, parchetele de pe lângă judecătorii și parchetele de pe lângă tribunale, adresând întrebări cu privire la ordinele de protecție înregistrate, la cele încălcate, la plângerile prealabile și la dosarele formate.

„Am fost de asemenea interesați în acești ani de procedurile pentru punerea în executare și supravegherea respectării ordinului de protecție. Am primit informații în urma solicitărilor formulate în baza Legii nr. 544/2001 și am realizat interviuri cu polițiști. Aceste proceduri completează informația cu privire la măsura în care ordinul de protecție este o garanție a siguranței victimelor după ce ele s-au adresat instituțiilor statului”, arată autorii studiului.

Datele colectate relevă realități îngrijorătoare și nu fac decât să confirme necesitatea unor măsuri stricte de control al respectării ordinelor de protecție. Astfel, în anul 2016 au fost emise de către instanțe un număr de 2.574 de ordine de protecție, dintre care 2.170 au fost înregistrate la Inspectoratul General al Poliției Române (o copie după dispozitivul hotărârii prin care s-a dispus cererea de emitere a ordinului de protecție se comunică, în maximum 5 ore de la momentul pronunțării hotărârii, structurilor Poliției Române în a căror rază teritorială se află locuința victimei și/sau a agresorului), iar dintre acestea din urmă 743 au fost încălcate. În 2017, conform datelor comunicate de către Inspectoratul General al Poliției Române, 1.011 ordine de protecție au fost încălcate dintr-un total de 3.000 ordine de protecție emise (cifră avansată de către Ministrul Afacerilor Interne, Carmen Dan, într-o declarație publică).

Încălcarea ordinului de protecție constituie o nerespectare a unei hotărâri judecătorești, infracțiune prevăzută de art. 287 din Codul penal. Cu toate acestea, actualele prevederi legislative nu creează suficiente pârghii pentru dovedirea încălcării ordinului de protecție, nici pentru organele de poliție însărcinate cu supravegherea și controlul, nici pentru victima care poate face plângere în privința încălcării.

Raportul citat mai sus conține date privind posibilitățile reale ale poliției de supraveghere a respectării ordinului de protecție și relevă următoarele concluzii:

- În ceea ce privește victima, este sfătuită să sune la 112 în caz de încălcare a ordinului de protecție, întrucât intervenția se face prompt. Dar s-a precizat și că victima poate suna la secție. Ordinele de protecție sunt alocate ofițerului de proximitate pe criteriul teritorial.
- Dacă ordinul de protecție este încălcat, victima trebuie să semnaleze cazul. Nu este clar cum se face constatarea. Încălcările distanțelor sunt mai greu de probat. Încălcarea evacuării se petrece mai frecvent.
- Responsabilitatea supravegherii ordinelor de protecție revine după caz poliției locale, poliției de proximitate sau postului de poliție.
- Verificarea respectării ordinului de protecție se face prin deplasarea periodică la domiciliul victimei, discuții cu victima sau cu vecinii pentru a vedea dacă agresorul s-a apropiat de victimă. Nu există proceduri de monitorizare și o monitorizare permanentă nu este posibilă. Frecvența acțiunilor de supraveghere nu este stabilită. Dacă a fost semnalată o încălcare a ordinului de protecție, se fac mai întâi verificări consemnate prin procese verbale.

Apoi, răspunsurile primite de la polițiști diferă. Fie se ține legătura cu biroul de supraveghere judiciară, fie se sesizează instanța de judecată. Prin urmare, pentru controlul respectării de către agresor a distanței minime impuse față de victimă, care este incontestabil cea mai eficientă măsură de prevenire a recurenței violenței fizice și verbale împotriva victimei, nu există la momentul de față niciun sistem de monitorizare.

Prezenta inițiativă legislativă conferă organelor de control un mecanism eficient de monitorizare a respectării ordinului de protecție, deoarece purtarea de către agresor a unui sistem electronic de supraveghere (brățara electronică) în perioada în care ordinul de protecție își produce efectele permite localizarea sa permanentă, în timp real. Sistemul electronic de supraveghere va permite notificarea agresorului referitor la încălcarea ordinului de protecție, alertarea victimei, precum și solicitarea intervenției organelor de poliție.

Merită menționat că în România „brățara electronică” este prevăzută prin Noul Cod de Procedură Penală ca metodă de monitorizare a celor aflați în arest la domiciliu, la art. 221 alin (3), sub denumirea „sistem electronic de supraveghere”.

Această măsură de control al respectării ordinului de protecție are în mod evident menirea de a preveni încălcările și nu vizează într-un mod direct agresorul, așa cum se întâmplă în cazul obligării sale de a participa la sesiuni de consiliere psihologică. Nu necesită administrarea unui probatoriu altul decât cel minim necesar pentru justificarea ordinului de protecție. Ținut sub atenta supraveghere a poliției, agresorul va fi intimidat și prin aceasta se dorește prevenirea punerii în aplicare a unui plan de răzbunare împotriva victimei. Această măsură are de asemenea potențialul să atenueze sentimentul de insecuritate al victimei, precum și să reducă riscul recidivei.

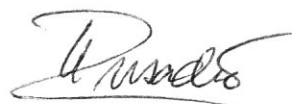
Nu în ultimul rând, propunem introducerea posibilității ca cererea pentru emiterea ordinului de protecție să poată fi introdusă în numele victimei de către orice alt membru al familiei, nu doar de către procuror, reprezentantul autorității sau structurii competente, la nivelul unității administrativ-teritoriale, cu atribuții în materia protecției victimelor violenței în familie și reprezentantul oricăruia dintre furnizorii de servicii sociale în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, acreditați conform legii, cu acordul victimei, așa cum legea prevede în prezent.

Totodată, considerăm util ca legea să prevadă posibilitatea ca poliția să poată efectua controale inopinate pentru a verifica respectarea ordinelor de protecție de către agresor.

Cu ocazia prezentei propuneri legislative, am operat o punere în acord cu Decizia Curții Constituționale a României nr. 264/2017 în sensul redefinirii relațiilor asemănătoare aceloră dintre soți sau dintre părinți și copii de la art. 5 lit. c) din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, constatându-se că sintagma „în cazul în care conviețuiesc” este neconstituțională.

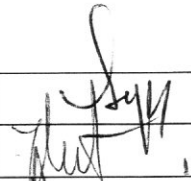
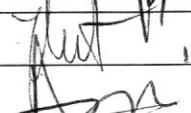
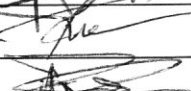
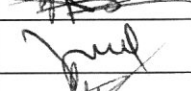
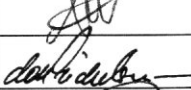
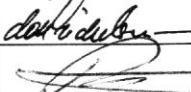
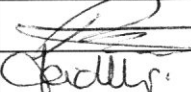
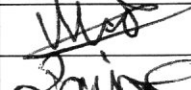
În numele inițiatorilor:

Florina-Raluca Presadă – Senator Uniunea Salvați România

Lista susținătorilor Propunerii legislative - Lege pentru modificarea și completarea
Legii nr. 217/2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie

NR.	PARLAMENTAR	SEMNĂTURĂ	PARTID
1.	ALEXANDRESCU VLAD-TUDOR	Vl. Alexandrescu	USR
2.	COLIBAN ALLEN		USR
3.	DINICĂ SILVIA-MONICA	Dinică	USR
4.	DINU NICOLETA-RAMONA	RS	USR
5.	DIRCĂ GEORGE-EDWARD		USR
6.	FĂLCOI NICU		USR
7.	GHICA CRISTIAN		USR
8.	GOȚIU REMUS-MIHAI	Ghiu	USR
9.	LUNGU DAN		USR
10.	MARUSSI GEORGE-NICOLAE	Marusi	USR
11.	MIHAIL RADU-MIHAI	Mihail	USR
12.	PRESADĂ FLORINA-RALUCA	Presada	USR
13.	WIENER ADRIAN	Wiener	USR
14.	BARNA ILIE-DAN	Barna	USR
15.	BENGA TUDOR-VLAD	Benga	USR
16.	BÎZGAN-GAYRAL OANA-MIOARA		Neafiliat
17.	BOTEZ MIHAI-CĂTĂLIN	Botez	USR
18.	BULAI IULIAN	Bulai	USR
19.	CHICHIRĂU COSETTE-PAULA	Chichirău	USR
20.	COSMA LAVINIA-CORINA	Cosma	USR
21.	DAN NICUȘOR-DANIEL		Afiliat USR
22.	DEHELEAN SILVIU	Dehelean	USR
23.	DOBROVIE MATEI-ADRIAN		USR
24.	DOHOTARU ADRIAN-OCTAVIAN		Neafiliat
25.	DRULĂ CĂTĂLIN		USR
26.	DURUȘ VLAD-EMANUEL	Duruș	USR
27.	GHINEA CRISTIAN		USR
28.	ION STELIAN-CRISTIAN	Ion	USR
29.	IURIȘNIȚI CRISTINA-IONELA	Iurișniți	USR

30.	LUPESCU DUMITRU		USR
31.	MOȘTEANU LIVIU-IONUȚ		USR
32.	NĂSUI CLAUDIU-IULIUS-GAVRIL		USR
33.	POP RAREȘ-TUDOR		USR
34.	POPESCU NICOLAE-DANIEL		USR
35.	PRISNEL ADRIAN-CLAUDIU		USR
36.	PRUNĂ CRISTINA-MĂDĂLINA		USR
37.	RĂDULESCU DAN-RĂZVAN		USR
38.	RODEANU BOGDAN-IONEL		USR
39.	SEIDLER CRISTIAN-GABRIEL		USR
40.	STANCIU-VIZITEU LUCIAN-DANIEL		USR
41.	UNGUREANU EMANUEL-DUMITRU		USR
42.	VLAD SERGIU-COSMIN		USR
43.	ZAINEA CORNEL		USR
44.			
45.			
46.			
47.			
48.			
49.			
50.			
51.			
52.			
53.			
54.			
55.			
56.			
57.			
58.			
59.			
60.			